

Bedrijf in balans



Melkveehouders Bert en Marlies Gielen verruilden Vlaanderen voor Wallonië en maken veel van hun keuzes op basis van de bedrijfseconomische boekhouding. Overbezetting en al het landwerk uitbesteden zijn daarvan goede voorbeelden, net als het investeren in een jongveestal om gezondheidsrisico's te minimaliseren.

TEKST JAAP VAN DER KNAAP

De tegels aan de wand in de voerloods verraden de plaats van de vroegere melkstal van het bedrijf van Bert en Marlies Gielen. 'Die oude melkstal hebben we in 2008 met erg veel plezier gesloopt', zo start Bert Gielen met een glimlach zijn verhaal. 'Het was een 2x5 swing-overmelkput. De koeien moesten via een trapje omhoog de melkstal in en dat deden ze met veel tegenzin. Het scheelde stress, tijd en ergernis toen we na een jaar konden starten in de nieuwe melkput.'

Dat in de beginjaren van de start van het melkveebedrijf in het Waalse Sivry-Rance door Bert (39) en Marlies (35) Gielen hard is gewerkt, wordt snel duidelijk bij een bedrijfsbezoek. De jonge ondernemers wilden graag boer worden, maar zagen dat het ouderlijk bedrijf van Bert in het Vlaamse Meeuwen te weinig mogelijkheden bood. 'Daar werden 45 koeien gemolken. We zouden een forse groeistap moeten maken om voor twee arbeidskrachten werk en inkomen te hebben. Van alle opties die we bekeken, von-



Overbezetting zorgt
voor hogere productie
per koeplaats



BEDRIJFSPROFIEL

eigenaren	Bert en Marlies Gielen
jaarproductie	2,15 miljoen kg melk
aantal koeien	190
melk per ligplaats	11.400 kg
grondgebruik	60 ha mais, 60 ha gras
krachtvoergebruik	31 kg/100 kg melk



den we het rendement te laag tegenover de hoge investering die daarvoor nodig was', vertelt Marlies.

Quotum vanuit Vlaanderen naar Wallonië

Drie jaar lang oriënteerde het jonge stel zich daarom op een emigratie, waarbij Frankrijk lange tijd een serieuze optie was. Maar uiteindelijk werd het toch een gedateerd melkveebedrijf in Wallonië met twintig koeien en een loods waarin struisvogels waren gehuisvest.

'De ligging, nog geen 200 kilometer bij onze ouders vandaan, de grondsoort, de prijs en de kansen om melkquota samen te voegen, gaven de doorslag om dit bedrijf te kopen', zo geeft Marlies aan. In 2007 werden de koeien, de bedrijfsgebouwen, het bedrijfsquotum en 30 hectare grond overgenomen. Het bedrijf maakte vervolgens een snelle groei door, omdat via een unieke constructie drie verschillende melkquota werden samengevoegd. 'We brachten het quotum vanuit Vlaanderen mee naar Wallonië. Dat was erg ongebruikelijk. Daarnaast kochten we ook nog een Waals bedrijfsquotum aan, naast het reeds gekochte bedrijfsquotum. We hebben veel hulp gehad van adviesdienst

Liba, maar we zijn zelf ook regelmatig naar het Waalse ministerie van Landbouw gegaan om ons bedrijfsplan toe te lichten en de vergunningen te krijgen', aldus Bert.

Melkproductie per koeplaats

Kort na de overname begon een flinke verbouwing. In eigen beheer werd gestart met het verbouwen van de voormalige struisvogelloods tot een ligboxenstal. Met behulp van de ouders van zowel Bert als Marlies werden dichte vloeren gestort en 140 ligboxen en twee strohokken geplaatst. Ook de 2x12 zij-aan-zij-melkstal met snelwisselsysteem werd grotendeels zelf gebouwd en geïnstalleerd. Voor jongvee was in eerste instantie geen plaats. Dat werd opgefokt op het ouderlijk bedrijf van Bert Meeuwen.

Aanvankelijk was het de bedoeling om geleidelijk de stal met koeien te vullen. Wie nu een blik in de stal werpt, ziet dat elke box vol ligt en dat er nog altijd koeien aan het voerhek staan. Er is een forse overbezetting en dat blijkt een bewuste keuze. 'We molken vorig jaar met 190 koeien 2,15 miljoen kg melk in deze situatie. Onze jaarproductie zit op 10.200 kg



▲
Een derde van de koeien
krijgt een witblauwe stier
als partner

►
Een stroverdelers
vergemakkelijkt het werk
in de jongveestal



melk per koe. Maar die productie per koe is niet relevant, het gaat erom hoeveel melk je per koeplaats produceert. Vorig jaar zaten we volgens de bedrijfs-economische boekhouding op 11.400 kg melk per koeplaats. Dat is een kengetal dat pas echt belangrijk is', vertelt Bert gedreven.

Hij is niet bang dat een overbezetting melkproductie kost. 'Onze koeien krijgen het hier niet cadeau. Maar wij tonen wel aan dat als je zorgt voor een goed rantsoen en een zo optimaal mogelijke verzorging, een hoge productie bij overbezetting prima mogelijk is. Wanneer koeien gezond zijn, dan komt die hoge productie vanzelf.'

De overbezetting in de stal is dan wel een bewuste keuze, maar was ook een gevolg van de kansen die zich voordeden. 'Ons idee was om hier op termijn 150 koeien te gaan melken', aldus Bert. 'Maar dat aantal bereikten we al snel doordat je in Wallonië onbeperkt melkquotum kon leasen voor 2 tot 3 cent per liter melk. De lage melkprijs van 2009 maakte dat we heel gefocust moesten werken. We zagen in dat extra melk uit hetzelfde gebouw zorgt voor een hoger resultaat. We hadden de stal en de melkput klaar en zijn er toen echt vol voor gegaan.'

Bewust een gesloten bedrijfsvoering

Het woord gezondheid noemt Bert bewust. In hun tienjarige carrière als melkveehouders kregen ze al te maken met een neospora-uitbraak in 2008, een bvd-uitbraak in 2012 en een colibesmetting in 2013. De neospora- en bvd-besmettingen zijn teruggedrongen en tegen coli wordt nu altijd nog geënt.

Mede vanwege dierziekten is er in 2013 bewust voor gekozen om een jongveestal voor 150 dieren te bouwen. 'Een gesloten bedrijfsvoering is vanwege ziekte-insleep echt een meerwaarde, dat hebben we zelf wel ervaren', zo luidt een belangrijke conclusie van Marlies. Bert vult haar aan: 'Qua diergezondheid hebben we inmiddels goede stappen gemaakt. Afgelopen jaar zaten we op 35 euro per koe per jaar aan dierenarts-kosten.'

Bert en Marlies concentreren zich met name op het werk rondom de koeien. Al het landwerk besteden ze uit. In het eerste jaar hadden ze 30 hectare tot hun beschikking, nu wordt er op 120 hectare voor de helft mais en voor de andere helft gras verbouwd met de loonwerker als hoofduitvoerder. 'Wanneer we de machinekosten en de kosten voor loonwerk bij elkaar optellen, dan zitten we op het gemiddelde binnen onze bedrijfskundige boekhouding', zo weet Bert. 'Dat is een prima resultaat, omdat we in landwerk geen uren steken.'

De 120 hectare leemgrond is voldoende voor de afzet van mest. 'We zijn nu in een fase beland dat we willen zorgen voor een goede ruwvoervoorraad, zodat we een buffer hebben. In een jaar zoals afgelopen groeiseizoen is dat al heel zinvol gebleken', vertelt Bert. 'We hebben geluk gehad: onze maispercelen liggen 15 kilometer hiervandaan in een regio waar nog een paar maal een flinke regenbui is gevallen. Onze maisopbrengst viel met 17 ton droge stof per hectare nog mee.'

Er is nauwelijks geïnvesteerd in machines voor landwerk, maar toch werd vorig jaar een mestoverslag-

container gekocht. Deze container kan gemakkelijk worden volgereden met vrachtwagens, terwijl het mestrijden gewoon door kan gaan. 'Voorheen kostte het mestrijden veel tijd en konden grondbewerkingen niet altijd op het juiste moment worden georganiseerd', verduidelijkt Bert de aanschaf. 'Dankzij de container gaat mestrijden sneller en kunnen grondbewerkingen beter worden gepland.'

Premix mengen voor een hele week

Uit het gesprek met Bert en Marlies blijkt dat veel keuzes gemaakt worden op basis van resultaten van de bedrijfs-economische boekhouding. Zo ook de fokkerijkeuzes. 'Een goede productie is leidend, exterieur volgend. En fokkerij kost me een namiddag per jaar', zo klinkt Bert overtuigd. De minimale eisen zijn een fokwaarde van 800 kg melk, 25 kg vet en 25 kg eiwit, een bovengemiddeld exterieur en een lage prijs per rietje. 'Ik kies vervolgens twee stieren voor de koeien en twee voor de pinken. Moeilijker wil ik het niet maken en dat is volgens mij ook niet nodig. Bovendien krijgt een derde van de melkkoeien een Belgisch witblauwe stier als partner, om het aantal stuks jongvee niet te veel te laten oplopen.'

De koeien lopen in twee productiegroepen en krijgen een tmr-rantsoen. De lageproductiegroep krijgt een rantsoen voor 25 kg melk, de hoogproductieve groep voor 35 kg. 'Een tmr-rantsoen voor alle koeien is te duur', zo stelt Bert. 'Dan krijgen de laagproductieve koeien al snel een te royaal en te duur rantsoen.' Eens per week maakt Bert een premix klaar van de krachtvoergrondstoffen. Dat zorgt ervoor dat hij de rest van de week de premix alleen nog maar hoeft te laden en te mengen samen met verse snijmaïs, kuilgras en perspulp. 'Zo'n premix voor een week maak je met grotere hoeveelheden, waardoor de foutmarge in het verkeerd afwegen van grondstoffen kleiner wordt', zo geeft hij nog een voordeel aan. Bert heeft ook hier scherp het krachtvoerverbruik in beeld: per 100 kg melk werd er vorig jaar 31 kg krachtvoer, inclusief pulp, gevoerd. 'We streven een goede productie na, zonder dat we daarvoor extreem hard willen voeren.'

Balanceren tussen theorie en praktijk

In de twee royale strohokken huizen de verse of zieke koeien. 'We volgen de verse koeien tot ongeveer vijf dagen na afkalven door ze dagelijks te temperen. Het is belangrijk om koeien in deze periode goed in de gaten te houden, zodat ze daarna gezond en sterk bij de rest van het koppel kunnen.' Bert schiet in de lach om zijn eigen uitleg. 'Tenminste, als het lukt. Het opvolgen staat wel in ons werkplan. We balanceren hier tussen wat theoretisch het beste is en wat we arbeidstechnisch aankunnen.' Inmiddels schakelen Bert en Marlies hulp in voor het melken. Dat geeft hun wat meer tijd om aan het jonge gezin – de kinderen Elias en Loric zijn 8 en 6 jaar – te besteden. 'We zijn hiernaartoe gekomen om koeien te melken via een volwaardig gezinsbedrijf, niet om zo veel mogelijk koeien te melken', zo verwoordt Bert de toekomstplannen.

'Er zijn nog beslist verbeterpunten, er liggen nog wel uitdagingen. Maar het bedrijf is nu wel mooi in balans qua grond, koeien, gebouwen en arbeid, waar we samen een goed inkomen uit kunnen halen. Een bedrijf als dit opbouwen was ons in Vlaanderen in zo'n korte tijd nooit gelukt.'



▲ De jongste kalveren worden gevoerd met een drinkautomaat

Nieuwe jongveestall

Een video laat zien hoe in de nieuwe jongveestall protocollen voor de kalveren worden gevolgd.

► Foto en film op veeteelt.nl